

Gemeente **Zeist**

Handvat Participatie voor inwoners en initiatiefnemers

Werksessie - 9 juli 2024

In dit document zijn slides opgenomen die tijdens de bijeenkomst van 9 juli gepresenteerd zijn en slides ter verslaglegging van de gesprekken die hebben plaatsgevonden tijdens de bijeenkomst en de groepsgesprekken

Programma

- Welkom & Voorstellen
- Introductie nieuwe Handvat Participatie voor inwoners en initiatiefnemers

- Omgevingswet cursus

- Persoonlijke ervaringen delen en ophalen rondom participatie*

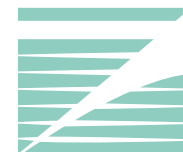

- Aan de slag in deelgroepen
- Ophalen ervaringen participatie

- Plenaire afsluiting
- Participatietips delen met elkaar
- Ruimte voor vragen

* Niet aan te pas gekomen, is achteraf gedeeld via de mail

Introductie

- Handvat participatie voor inwoners en initiatiefnemers

Introductie

- De Omgevingswet laat de initiatiefnemer vrij in het kiezen van de insteek van een participatieproces. Het handvat participatie voor initiatiefnemers en bewoners is bedoeld om initiatiefnemer en bewoners tips te geven voor het organiseren van een participatieproces.
- Vooruitlopend op het nieuwe handvat, ligt er nu een tijdelijk kader dat deelnemers hebben ontvangen via de mail.
- Gemeente haalt input op bij divers gezelschap: bewoners- en belangengroepen, ontwikkelaars en corporaties, specifieke groepen als jongeren en mensen met een beperking. En in najaar volgt er ook een bijeenkomst voor gemeenteraad.

Aandachtspunten naar aanleiding van introductie

- **Wie is opdrachtgever voor het handvat?**

De gemeenteraad heeft een plan van aanpak vastgesteld, het college werkt nu aan de uitvoering hiervan. Wethouder Angèle Welting is bestuurlijk opdrachtgever.

- **Wat is het participatieniveau?**

Voor de ontwikkeling van het nieuwe handvat heeft de gemeenteraad gekozen voor het niveau 'raadplegen'. Tijdens deze bijeenkomst verzamelen we informatie die als input wordt gebruikt voor het op te stellen handvat.

- **Benut wat er al is!**

Afgelopen jaren is in allerlei processen al allerlei relevante input door bewonersgroepen geleverd. Denk aan het onderzoek van de raad, GONS, rekenkameronderzoek e.d.? Informatie en inzichten hieruit worden gebruikt als basis, en aangevuld met ervaringen uit de gesprekken die op dit moment worden gevoerd.

Aandachtspunten naar aanleiding van introductie

- **Afwegen van belangen:**
Participatie gaat over het afwegen van belangen. Bewonersgroepen zoeken naar een manier van werken om de belangen van verschillende groepen te kunnen wegen in een democratisch proces. Is het mogelijk om de individuele belangen, collectieve belangen die voor een gebied gelden, en algemene belangen ten opzichte van elkaar te wegen?
- **Maak het handvat kort en krachtig**
 - Laat de uiteindelijke tekst checken door ChatGPT en vraag naar zo kort mogelijke tekst.
 - Wees concreet
 - Gebruik illustraties en beslisbomen om informatie toegankelijk te presenteren.

Aanwezigen

- VvE Walkart Residence
- Den Dolder, Bosch & Duin, Huis ter Heide
- Bewonersvereniging Pedagogebuurt
- Austerlitz Zorgt
- Bewonerscommissie Schemerslaan
- Vereniging Lyceumkwartier Zeist
- Stichting Milieuzorg Zeist e.o.
- Belangenvereniging Den Dolder (BDD)
- Buurt- en belangenvereniging Huis Ter Heide
- Gehandicapten en Patiënten Platform Zeist (GPPZ)
- Buurtschap Hertenlaan/ Hindenlaan/ Schaapskooi
- Groene Makelaar
- Zeist Centrum
- Nassau Makelaars
- Diverse wijkmanagers gemeente Zeist

In totaal 25 aanwezigen

Kennismaken – Participatie is voor mij... (1)

De kring rond:

- Echt meedoen
- Met elkaar Zeist mooier maken
- Transparantie
- Goed handvat voor begeleiding, coördinatie en transparantie bij ontwikkelingsprojecten van gemeente én initiatiefnemers, en voor bewoners duidelijkheid over weging van individuele, collectieve en algemene belangen.
- Toegankelijkheid
- Oprechte interesse in elkaar
- Actieve deelname
- Shared decision making
- Co-creatie, samen tot gedragen plannen komen waarin waarden van Zeist tot uitdrukking komen
- Inwonersgerichtheid, waardenweger
- Gehoord worden met consequenties
- Samenspel binnen kaders

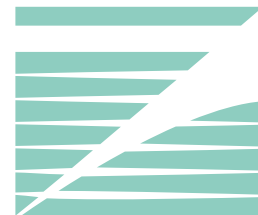

Kennismaken – Participatie is voor mij... (2)

De kring rond:

- Respect voor elkaar
- Gelijkwaardig delen
- Samenwerking met een doel om in de buurt leefbaar en groen te maken
- (Sociale huur en hogere segment) meer samen met verschillende lagen
- Gehoord worden, actief mee doen en terugkomen
- Samen wijzer worden
- Balans
- Met creativiteit ontwerpen, zodat zo veel mogelijk belangen samen gerealiseerd kunnen worden

De Omgevingswet

participatiebijeenkomst

Buurt en belangenverenigingen 9 juli 2024

Omgevingswet

- Eén samenhangende wet voor de fysieke leefomgeving
- Doel: Balans tussen beschermen en benutten
- Wil je meer weten over Omgevingswet:
www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl

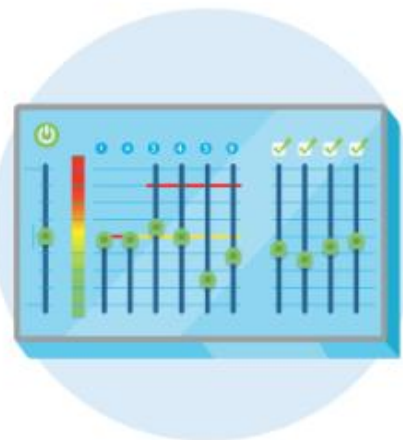
Verbeterdoelstellingen

1 Inzichtelijk
omgevingsrecht

2 Leefomgeving centraal

3 Ruimte voor maatwerk

4 Sneller en beter

Participatie

- Link naar filmpje over participatie onder de omgevingswet:
 - <https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/participatie/animatie-participatie/>

Instrumenten

Omgevingsvisie

- Geeft richting aan de ontwikkelingen
- Opgesteld door de gemeente

Omgevingsplan

- Bestemmingsplan
- Bruidsschat
- Verordeningen

Omgevingsvergunning

- Individuele toestemming

Initiatief past niet binnen het omgevingsplan

Omgevingsplan

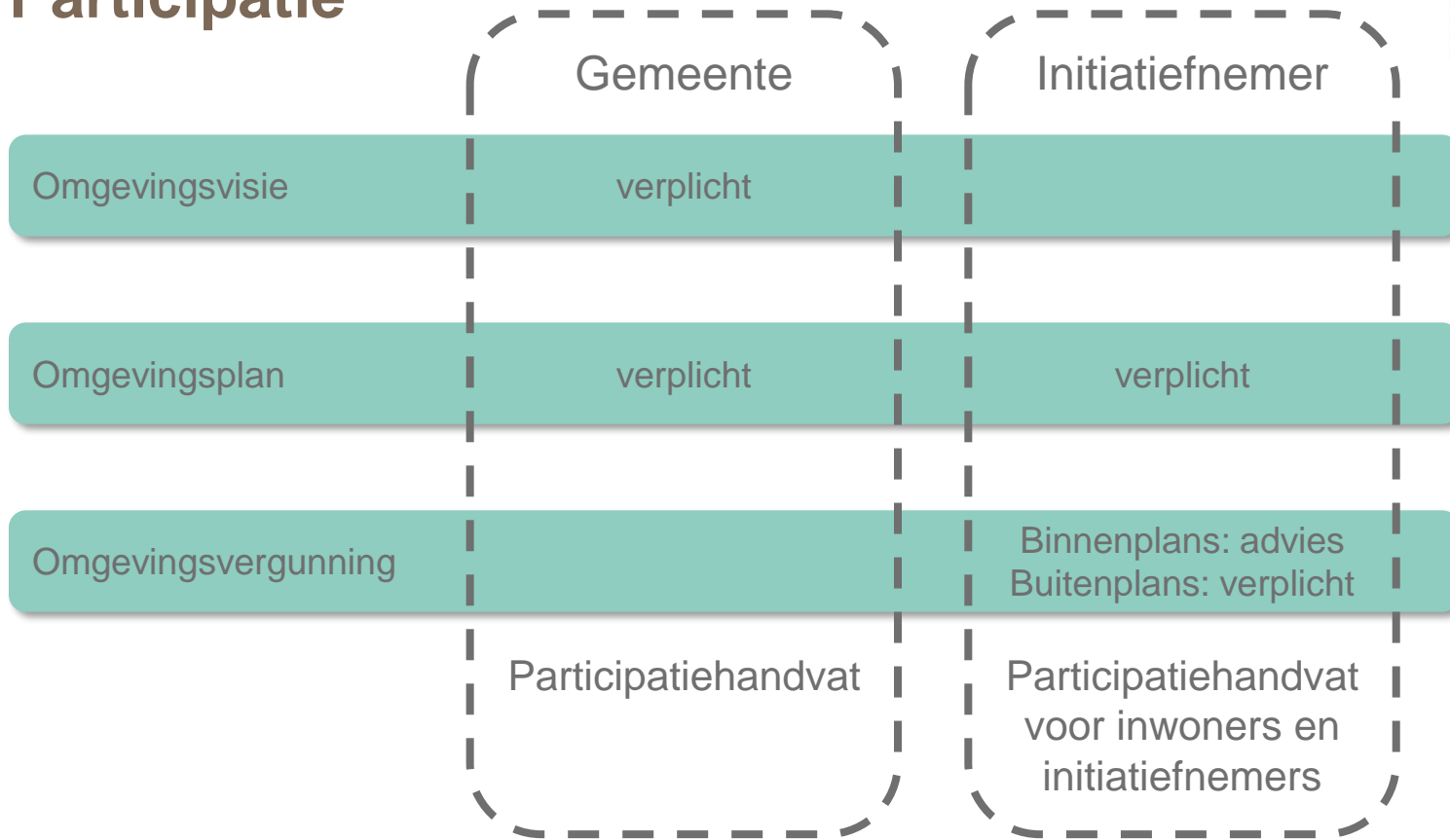
- Initiatiefnemer doet voorstel tot wijziging omgevingsplan

Omgevingsvergunning

- Initiatiefnemer vraagt buitenplanse vergunning aan

Participatie

Participatie: Wat is het

- Geeft ruimte aan belanghebbenden om inbreng te leveren op een initiatief
- Initiatiefnemer geeft inzicht in proces en motiveert wat met de inbreng gedaan is.
- Participatie blokkeert het initiatief niet

Participatie: Doel

- Verbeteren van het plan
- Vergroten van het draagvlak
- Soepel proces van besluitvorming

Participatie: Wettelijk

- Vormvrij
- Verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer
- Vroegtijdig opgestart worden
- Gemeente beoordeeld of er voldoende aan participatie gedaan is

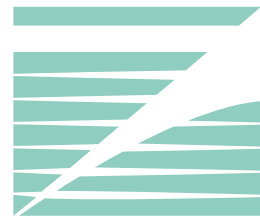
Participatiehandvat inwoners en initiatiefnemers

- Geen keihard toetsingskader
- Geeft richtlijnen voor een goed participatieproces
- Geeft de gemeente houvast om te beoordelen of er voldoende aan participatie gedaan is.

Participatie: input van de aanwezigen

- Aandachtspunt: Voor bewoners gaat participatie om zorgen dat er goed met inbreng wordt omgaan, niet draagvlak vergroten! Voor bewoners mag ambitie groter. Namelijk bij een project voldoende informatie bij elkaar krijgen, waarmee het beslissingsorgaan (de raad) een zorgvuldige afweging kan maken.
- Deelnemers hebben moeite met feit dat initiatiefnemers vrij zijn in het kiezen vorm voor participatie. Maar beseffen dat dit in de Omgevingswet vaststaat. Vandaar de oproep: laten we dan goede omgangsvormen met elkaar afspreken! In elk geval is participatie niet waardenvrij. Het is relevant om te kijken hoe individuele, collectieve en algemene belangen zich tot elkaar verhouden.
- Ander inzicht dat wordt genoemd: het werken met de Omgevingswet is leren voor initiatiefnemer én gemeente, maar ook voor bewoners. Wat kan gemeente doen om ook samenleving te empoweren? Zulke informatie is relevant voor in het handvat.

Pauze!

Aan de slag in deelgroepen!

- Wat is voor u een goed voorbeeld van een participatieproces: wat maakte dit tot een succes?
- Wat is voor u een voorbeeld van een participatieproces dat minder goed is geslaagd: waarop liep het mis?
- Wat zijn voor u belangrijke aspecten voor een succesvol participatieproces?
- Wat zijn voor u de belangrijkste tips voor een succesvol participatieproces?

Wat is voor u een goed voorbeeld van een participatieproces: wat maakte dit tot een succes? (1)

Specifieke voorbeelden:

- **Proces rond Lindehorst in 2017-18:** Vanaf het begin zijn bewoners bij het proces betrokken. De zorgvuldige verslaglegging van de bijeenkomsten werkte goed. Bewoners konden hierop reageren (hun 'handtekening eronder zetten') voordat verslag definitief werd. In alle fases is proces gebeurd.
- **Bestemmingsplan Zeisterbos:** van specifieke scouting naar algemene functie – Het ronde tafelgesprek was erg goed.
- **Spoorproject:** dit project had een communicatiemanager en het participatieproces was gestructureerd.
- **Walkartpark:** de informatievoorziening d.m.v. informatiewandelingen is goed bevallen

Wat is voor u een goed voorbeeld van een participatieproces: wat maakte dit tot een succes? (2)

- **Herontwikkeling Huis ter Heide:** Interactieve planvorming, waarbij bewoners brede visie voor de herontwikkeling maakten.

Algemene successen:

- Uitnodigen voor participatie d.m.v. flyers / brieven te versturen.
- Een open vizier hebben met samenwerking en transparantie
- Duidelijke en heldere kaders zijn bevorderlijk (vanuit de gemeente).
- Communiceer over de termijn en planning.
- Participatieproces dat middels burgerberaad is verlopen: goed dat mensen 'op willekeur en steekproefsgewijs' werden uitgenodigd. Deze manier van betrekken maakt mensen actief.
- Ook is er bij een project in samenspraak en rechtstreeks contact met de gemeente en inwoners een plan gemaakt met betrekking tot bomen.

Wat is voor u een voorbeeld van een participatieproces dat minder goed is geslaagd: waarop liep het mis?

Specifieke voorbeelden:

- **Winkelcentrum Rockanje:** hoge huur voor winkeliers waardoor er veel leegstand ontstond. Dit is aangekaart maar er zijn hier geen afspraken over gemaakt – gemeente moet hier kritischer in meekijken.
- **EZO:** veel frustratie omdat er weinig reactie kwam op de zienswijzen
- **Driebergen-Zeist:** de vakmensen zijn niet vroegtijdig betrokken en de informatievoorziening was niet volledig transparant
- **Slotlaan:** gezien het verkeer
- **Parkplan Vollenhove:** de verwachtingen van het ronde tafel gesprek kwamen niet overeen met het uiteindelijke proces. Een aanwezige zat wel aan tafel, maar kon maar 3 minuten spreken.

Wat zijn voor u belangrijke aspecten voor een succesvol participatieproces?

- Creëer medezeggenschap en betrek iedereen hierin; niet iedereen durft in het openbaar te spreken, zorg dat zij op een andere manier hun mening kunnen geven en realiseer hoe groot de groep is waar zij voor staan.
- Gebruik ook toegankelijke taal – steek tijd en energie in de boodschap.
- Vertel ook de vervelende informatie. Het is een proces van ophalen, maar ook van brengen.

Wat zijn voor u de belangrijkste tips voor een succesvol participatieproces? (1)

Denk altijd na over het toegankelijk maken van het proces

- Wijkmanagers weten goed wie sleutelfiguren in de wijk zijn
- Bewonerscommissies kunnen veel vertellen over de wijk. Sociale huurders hebben vaak andere belangen dan de bewoners van koopwoningen – heb hier ook oog voor.
- Lees de informatie van het gehandicaptenplatform, met allerlei richtlijnen
- Benut de ervaringen van mensen met een visuele beperking in het ontwerpproces, bijvoorbeeld door scenario's te testen in een proefopstelling. Of door samen te wandelen over bedachte routes door een gebied om toegankelijkheid te testen.
- Geef een rol aan wijk- en belangenverenigingen. Maar neem ook de mensen mee die ze niet vertegenwoordigen.

“Als je het voor visueel beperkten goed regelt, regel je het voor iedereen goed! Ook de toekomstige bewoners en gebruikers!”

Wat zijn voor u de belangrijkste tips voor een succesvol participatieproces? (2)

Toegankelijke informatie

- Voorkom jargon! Maak er werk van om begrijpelijke en eenvoudige taal te spreken en te schrijven! Maak gebruik van: <https://ishetb1.nl/>
- Vraag in de uitnodiging ook of iemand een fysieke beperking heeft.
- Stuur vooraf het programma toe zodat iedereen zich kan voorbereiden.
- Zet een loket/wijksteunpunt/informatiepunt op én creëer hier bewustwording voor onder inwoners en verschillende groepen. Belangrijk dat hier dan vervolgens ook respons op wordt gegeven.

Wat zijn voor u de belangrijkste tips voor een succesvol participatieproces? (3)

Heldere communicatie!

- Zorg als initiatiefnemer altijd voor goede verslaglegging van ontmoetingen, uitleg over het proces en wat er nog moet worden uitgezocht naar aanleiding van wat is gedeeld in een ontmoeting.
- Gebruik de input en communiceer duidelijk over de verwerking hiervan. Organiseer de evaluatie van de input goed.
- De uitstraling van de dagvoorzitter van bijeenkomsten belangrijk: luisteren en empathie is hier belangrijk.

Wat zijn voor u de belangrijkste tips voor een succesvol participatieproces? (4)

Gemeente houdt regie! Zorg voor een gelijkwaardig proces

- Het is de taak van gemeente om bewoners en belanghebbenden te helpen om hun inbreng te kunnen doen in de gebiedsprocessen van een initiatiefnemer. Denk aan juridische hulp of informatie over de gemeentelijke besluitvorming.
- Een onafhankelijke ‘participatiekamer’ of een participatieloket kan helpen met tips aan (gemeentelijke en private) initiatiefnemers om een toegankelijk en gelijkwaardig participatieproces te organiseren. Maar ook bij het toetsen of een participatieproces ‘goed genoeg’ is geweest. Of als ombudsinstituut waar bewoners hun zorgen kunnen uiten.
- De gemeente bewaakt het algemeen belang, maar in het tijdelijke afwegings- en toetsingskader participatie is dit te vaag gedefinieerd. In het nieuwe handvat moet dit scherper worden geformuleerd.
- De gemeente vindt pluriformiteit belangrijk, maar de waarde en het belang van de wijkverenigingen bij ruimtelijke ontwikkelingen mogen niet verwateren.

Wat zijn voor u de belangrijkste tips voor een succesvol participatieproces? (5)

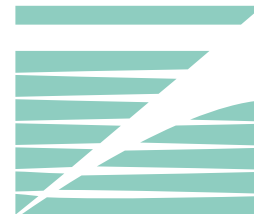
Begin met inventariseren wat er al is

- Vraag de mensen die je al kent in de wijk of zij willen helpen bij het contact met buurtbewoners.
- Loop als ontwikkelaar of ambtenaar bij de start van een gebiedsproces door de wijk. Praat met bewoners en gebruikers over wat er gaat veranderen en hoe mensen die verandering ervaren.
- De gemeente heeft in omgevingsvisie per wijk en/of gebied een aantal waarden geformuleerd. Vraag aan initiatiefnemer is dan: Hoe houdt die rekening met die gebiedswaarden?
- Kijk naar verschillende groepen: binnen bewonerscommissies zijn deze goed te bereiken – klop ook eens aan bij woningbouw / coöperaties en laat de wijkagent meehelpen; zij weten goed wat er speelt.
- Benut het tijdelijke afwegings- en toetsingskader participatie als basis voor de ontwikkeling van het nieuwe handvat.
- Kijk naar eerdere GONS-trajecten

Wat zijn voor u de belangrijkste tips voor een succesvol participatieproces? (6)

Procesmanagement

- Heb duidelijke en heldere kaders gedurende het proces en wees daar transparant over.
- Een participatieproces verloopt in stappen: sla geen mensen over in verschillende stappen en houd ze aangehaakt. De *goodwill* zal verdwijnen als dit wel gebeurt, zeker richting het eind van het proces.
- Maak het proces niet te lang. Houd het kort.
- Houd je agenda niet verborgen. Als er constructieve gesprekken over onenigheden gevoerd zijn, moet je duidelijk maken dat je deze gesprekken mee hebt genomen in de plannen.
- Laat een neutraal persoon meekijken in de opzet van het proces en de uitvoering ervan.

Volgende stappen in het proces

Juli

- Inbreng delen met deelnemers
- Nabranders toesturen aan Marcel van der Vaart
- Extra input ophalen via online vragenlijst

Zomerperiode

- Gemeente maakt eerste opzet van het handvat

Najaar

- Eerste versie delen via online platform OmZeist om feedback op te halen in consultatieronde onder bredere groep bewoners en gebruikers
- Finaal concept uitwerken

December <voorzien>

- Versie 1.0 van het concept vaststellen in raad

